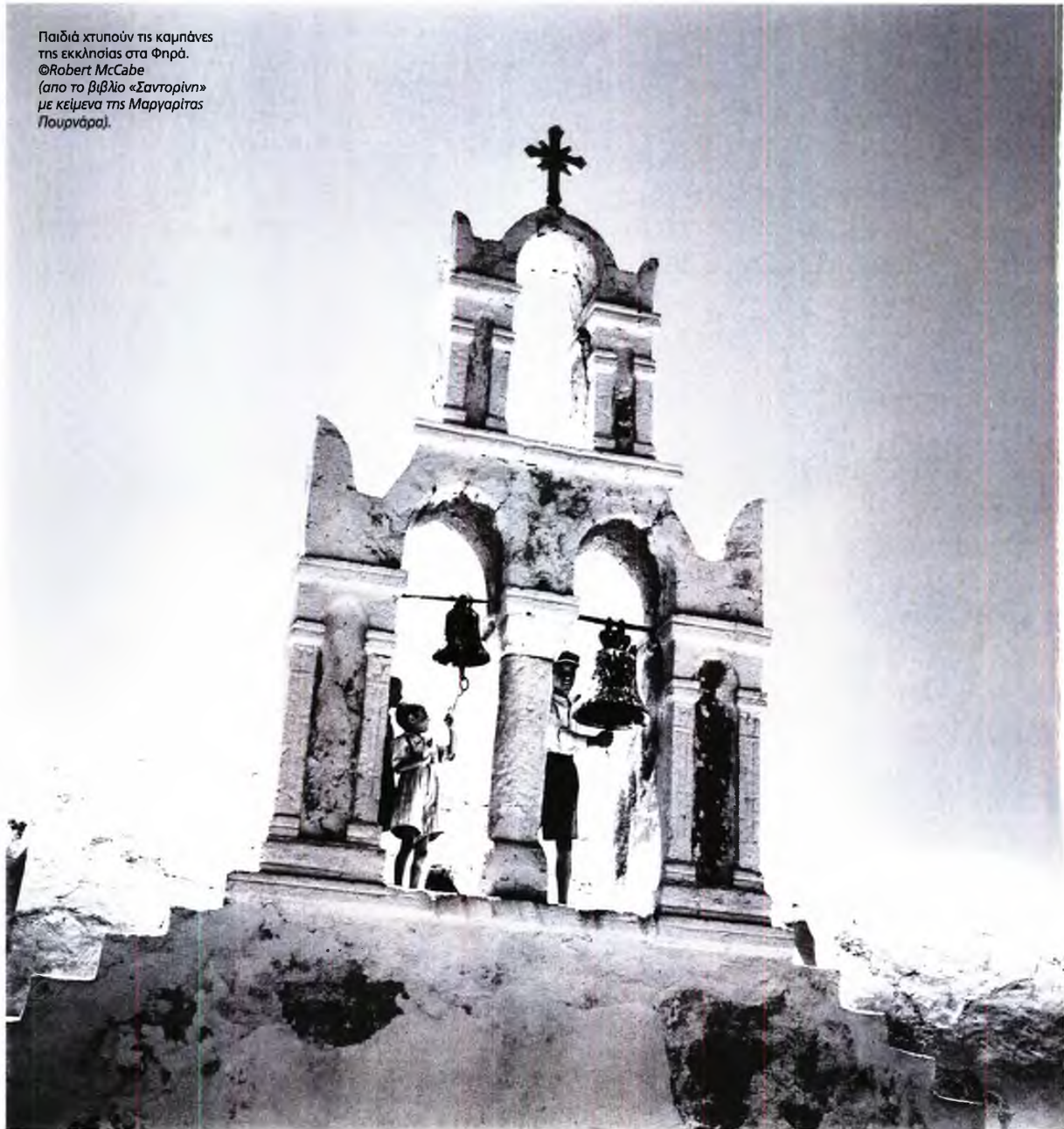
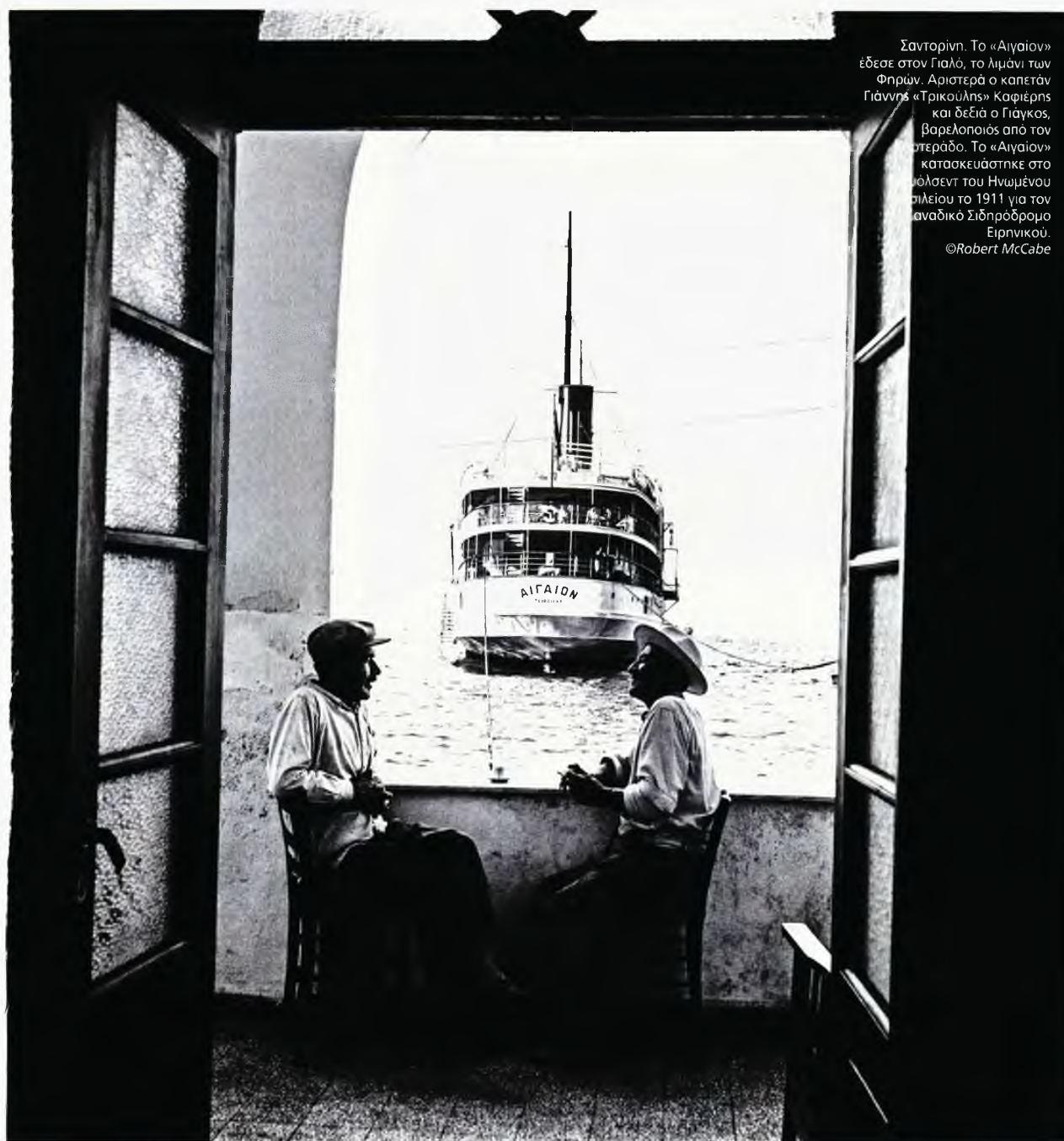

Παιδιά χτυπούν τις καμπάνες της εκκλησίας στα Φηρά.
©Robert McCabe
(απο το βιβλίο «Σαντορίνη» με κείμενα της Μαργαρίτας Πουρνάρα).

ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΑΚΚΕΪΜΠ

Σαντορίνη. Το «Αιγαίον» έδρεσε στον Γιάλο, το λιμάνι των Φηρών. Αριστερά ο καπετάν Γιάννης «Τρικούλης» Καφιέρης και δεξιά ο Γιάνκος, βαρελοποιός από τον Αστεράδο. Το «Αιγαίον» κατασκευάστηκε στο Βόλσεντ του Ηνωμένου Βασιλείου το 1911 για τον βασιλικό Σιδηρόδρομο Ειρηνικού.
©Robert McCabe

Ο σπουδαίος Αμερικανός φωτογράφος που διέσωσε με την κάμερά του τη μνήμη του αιγαίοπελαγίτικου τρόπου ζωής μοιράζεται μαζί μας τις συγκινητικές εικόνες του από τη Μύκονο και τη Σαντορίνη και μας μιλάει για εκείνα που συνεχίζει να αγαπάει και να ανακαλύπτει στην Ελλάδα.

Από τη Γαλάτσια Λασκαράκη

ΑΛΜΗΘΥΜ

Μύκονος, Χώρα, 1957. Η Μάρλεν Γεωργιάδη ποζάρει μπροστά από το πρωτοποριακό της κατάστημα Maroulina's Little Shop, που πουλούσε χειροποίητα προϊόντα στους λιγιστούς επισκέπτες του νησιού. Δεν υπήρχε μαζική παραγωγή σουβενιρί. Η γοργόνα που κοσμεί το μαγαζί είναι έργο του Γιάννη Τσαρούχνη.
©Robert McCabe

Ο 20χρονος Ρόμπερτ ΜακΚέιμπ, φοιτητής του Πρίνστον, φτάνει στην Ελλάδα στα τέλη Ιουλίου του 1954, ακολουθώντας τον μεγαλύτερο αδελφό του Τσαρλς που ερχόταν στη χώρα προσκελημένος του φίλου του από το πανεπιστήμιο, Πέτρου Νομικού. Από τη Βενετία παίρνουν το βαπόρι για τον Πειραιά και έπειτα από λίγες μέρες στην Αθήνα αποβιβάζονται στη Σαντορίνη, τόπο καταγωγής του Έλληνα συμφοιτητή που τους φιλοξενεί εκεί. Γοητευμένα από το τοπίο, τα αδέρφια ακυρώνουν όλα τους τα σχέδια, τα οποία περιελάμβαναν την Αίγυπτο, την Ιταλία και τη Γαλλία κι έτσι αυτό που θα ήταν αρχικά ένα ταξίδι δύο εβδομάδων στη Μεσόγειο, γίνεται ένα ολόκληρο καλοκαίρι στην Ελλάδα. Και στη συνέχεια μια σχέση ζωής που διαρκεί ως σήμερα.

Ο Ρόμπερτ θα εξαντλήσει όλα του τα φίλμ με τη Rolleiflex που του έχει χαρίσει ο πατέρας του την παραμονή του ταξιδιού. Με τρυφερότητα και ειλικρίνεια, θα απεικονίσει τα επόμενα χρόνια μια Ελλάδα στο κατώφλι του εκμοντερνισμού: «Πράγματα που δεν είχα ξαναδεί: γαϊδουράκια για μεταφορικά μέσα, γυναίκες να πλένουν τα ρούχα τους στα ποτάμια, ξυπόλυτα παιδιά να κουβαλούν στο σπύτι νερό από πηγές». Ανάμεσα σε αυτά απαθανατίζει τον αυτάρκη αιγαιοπελαγίτικο πολιτισμό που ζούσε σε ισορροπία με τους διαθέσιμους εδαφικούς, υδάτινους και θαλάσσιους πόρους του και που έμελλε να χαθεί για πάντα.

«Όταν ο Τσαρλς και εγώ πρωτοφτάσαμε στη Σαντορίνη ο πληθυσμός της ανερχόταν σε περίπου 12.000 κατοίκους, κυρίως αγροτικές οικογένειες που καλλιεργούσαν σταφύλια, ντομάτες ή σπάρη επίσης, ψαράδες, λατόμους και ναυτικούς», γράφει. Το επόμενο καλοκαίρι, το 1955, ο Ρόμπερτ θα επιστρέψει στην Ελλάδα και θα επισκεφθεί και τη Μύκονο. «Εκείνη την εποχή μου ήταν αδύνατο να φανταστώ τι θα συνέβαινε τα επόμενα 60 χρόνια στο μαγικό και ήσυχο αυτό νησί με το ένα και μοναδικό δωδεκαθέσιο λεωφορείο», γράφει στο *Λεύκωμα* που εξέδωσε με φωτογραφίες του νησιού. «Δεν είναι υπερβολή να ισχυριστεί κανείς ότι η ζωή στη Μύκονο έχει αλλάξει περισσότερο τα τελευταία 60 χρόνια απ' ό,τι εδώ και 3.000 χρόνια. Πόσο τυχερός ήμουν που τη γνώρισα την εποχή εκείνη, όταν βρισκόταν στο κατώφλι της μελλοντικής δραματικής του αλλαγής».

Τον ρωτάω αν αισθάνεται μελαγχολία όταν αντικρίζει τα ίδια αυτά μέρη σήμερα, αν τον πληγώνει η αλλαγή. Μου απαντά από τη Νέα Υόρκη όπου ζει με την Ελληνίδα συζύγο του, πάντα δραστήριος, λίγες μέρες πριν βρεθεί πάλι στη Αθήνα για ένα νέο προτζεκτ: «Πίστευα για πολλά χρόνια ότι θα επέστρεφα κάθε χρόνο να ανακαλύπτω νέα ανέγχιτα νησιά. Εάν είχα καταλάβει νωρίτερα τι θα συνέβαινε θα είχα φέρει μαζί μου περισσότερο φίλμ! Η πρώτη μου επίσκεψη στην Ελλάδα ήταν το 1954. Ολόκληρο εκείνο το χρόνο ήρθαν μόνο 180.000 επισκέπτες στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ταξίδευαν για δουλειά. Οπότε ήταν πολύ συχνό φαινόμενο να είσαι ο μοναδικός ξένος σε ένα νησί. Κάποτε υπήρχαν 5 τουρίστες όταν φτάσαμε στην Ιο και αδελφός μου ήθελε να φύγουμε αμέσως. Με τον αδελφό μου ήμασταν οι μοναδικοί ξένοι επισκέπτες στη Σαντορίνη, οπότε το βιβλίο που δημιουργήσαμε με τη Μαργαρίτα Πουρνάρα για το νησί το αποτυπώνει πριν από τον τουρισμό και πριν από τον σεισμό του 1956 που κατέστρεψε το 85% των δομών του».

Δύο κορίτσια περνούν τη διπλή εκκλησία αφιερωμένη στην Αγία Βαρβάρα από τη μία μεριά και στον Άγιο Φανούριο από την άλλη, στη Χώρα της Μυκόνου. ©Robert McCabe

Τον Ζηλεύω που πρόλαβε να ζήσει έτσι την Ελλάδα και τον κόσμο. Υπάρχει νόημα να ταξιδεύει κανείς την εποχή που όλα έχουν μετατραπεί σε τουριστικές Disneyland;

«Η συμβουλή μου είναι να πάτε στη Σαντορίνη το χειμώνα. Είναι ένα εκθαμβωτικά όμορφο μέρος από πλευράς γεωλογίας και ανθρώπινου πολιτισμού, αλλά ανυπόφορη το καλοκαίρι. Η Σαντορίνη και η Μύκονος είναι στη λίστα κάθε νέου ταξιδιώτη. Όμως υπάρχουν πολλά νησιά με μικρή επισκεψιμότητα. Η Κάσο είναι ένα παράδειγμα. Το πλοίο κάνει 20 ώρες. Υπερβολικά πολλές για κάποιον που έχει μόνο 10 ημέρες διακοπές. Γι' αυτό και διατηρεί λίγη από τη μαγεία του '50. Οι φίλοι μου από την Κάσο θα με σκοτώσουν που το αποκάλυψα αυτό», αστειεύεται.

Υπάρχει, άραγε, ακόμη για εκείνον κάποιος ανέγγιχτος μικρός παράδεισος εδώ;

Υπάρχουν ακόμη μαγικά μέρη, μονοπάτια που οδηγούν σε μια κρυμμένη παραλία. Μερικές φορές αυτό σημαίνει αρκετό ποταμόδρομο αλλά πάντα αξίζει τον κόπο. Ενα θαυμάσιο σημείο όπου δεν έχω συναντήσει ποτέ κανέναν είναι το λατομείο λευκών μαρμάρων στους Φούρνους. Υπάρχουν μισοτελειωμένα τμήματα ναών πάνω στην παραλία. Ενα σκηνικό σαν να περιμένει το φορτηγό της FedEx που δεν έφτασε ποτέ, μόνο που ήταν προγραμματισμένο καπου 2.000 χρόνια πριν. Συνέβη ένας πόλεμος και σταμάτησαν όλα; Ή μήπως τους τελείωσαν τα χρήματα για το έργο; Να μια ενδιαφέρουσα ιστορία. **mk**

Τα βιβλία του Ρόμπερτ ΜακΚέιμπ «Μύκονος 1955-1975» και «Σαντορίνη, Εικόνες μιας άλλης εποχής», το οποίο συνοπογράφει με τη Μαργαρίτα Πουρνάρα, κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Πατάκη.

Ο Μάρκος Σορώτος, ο πρώτος εισπράκτορας του νησιού, στέκεται στην πόρτα του πρώτου λεωφορείου της Σαντορίνης. Στα δεξιά του, ο ιδιοκτήτης του τοπικού καφενείου της Περίσσης, Αρτέμης Ξαγοράρης ή «Μπουμπούς», γεμίζει το ψυγείο του οχήματος με νερό.
©Robert McCabe

Μια νεαρή γυναίκα στα Φηρά με τη Θηρασιά στο βάθος. Ο μεγάλος βράχος ονομάζεται Σκάρος και ήταν η τοποθεσία μεσαιωνικού κάστρου και οικισμού προτού καταστραφεί από σεισμό.

©Robert McCabe (απο το βιβλίο «Σαντορίνη» με κείμενα της Μαργαρίτας Πουρνάρα).

Πάνω: Αρχαία Θήρα. Ο Ρομπέρτ Ντίλον Κόρνεκ και ο Άλεν Τάνι στην πλατεία Γυμνοπαιδίων, αγναντεύοντας την Περίσσα.

©Robert McCabe

Κάτω: Στη Σαντορίνη ο πατήρ Νικόλαος Κοκκαλάκης ίδρυσε τη Σχολή Ταπητουργίας, σε μια προσπάθεια να δημιουργήσει ευκαιρίες απασχόλησης για τις νέες γυναίκες και να τις κρατήσει στο νησί. Λειτουργήσε για 28 χρόνια. Πουλούσαν τα χαλιά τους στο Βασιλικό Ίδρυμα Πρόνοιας. Πολλά μέρη μετά τον πόλεμο προσπάθησαν να αναπτύξουν θέσεις εργασίας για να επιβραδύνουν την ερήμωση των αγροτικών περιοχών.

©Robert McCabe (απο το βιβλίο «Σαντορίνη» με κείμενα της Μαργαρίτας Πουρνάρα).

Μύκονος, 1955. Εημερώματα στον μώλο Καμπάνη, ψαράδες ξεφορτώνουν τα δίκτυα τους για στέγνωμα και επισκευή. Το νεόκτιστο Ξενοδοχείο «Λητώ» διαφαίνεται στο βάθος. Το «Λητώ» μαζί με το «Αμφιτρύων» στο Ναύπλιο ήταν τα πρώτα δύο ξενοδοχεία χτισμένα από τον ΕΟΤ το 1952.
©Robert McCabe

ΑΑΜΗΘΟΥΜ

Μύκονος, 1957. Γυναίκα στεγνώνει τα ρούχα της στον αέρα και στον ήλιο. Πριν από τις σύγχρονες ηλεκτρικές οικιακές συσκευές αυτή η τεχνική ήταν πολύ αποτελεσματική.
©Robert McCabe

Σαντορίνη, 1960. Στη βάρκα πλησιάζοντας το «Δέσποινα».
©Robert McCabe